

איראן בלבנון

הרפובליקה האסלאמית של איראן מצהירה באופן גלוי כי אחד הכלים המשמעותיים במימוש האינטרסים הלאומיים שלה הוא סיוע לארגונים השונים הפרוסים ברחבי המזרח התיכון, המכונים לעתים "שלוחים" (Proxies), המרכיבים את "ציר ההתנגדות". באמצעות ארגונים אלה, מצליחה איראן לייצר השפעה נרחבת על מדינות במזרח התיכון, מבלי לכבוש אותן באופן צבאי. מידת ההשפעה והתמיכה האיראנית על שלוחיה משתנה מארגון לארגון, אך המשותף לכולם היא עיקרון המוקדמה (مقاومة) - ההתנגדות הפעילה להשפעת העולם המערבי, ובמיוחד ההתנגדות לישראל ולארצות-הברית.

חיזבאללה כנכס איראני

הארגון הגדול והמשמעותי ביותר המהווה חלק מאסטרטגיה זו של איראן, הוא ארגון חיזבאללה בלבנון. חיזבאללה נחשב במשך שנים לנכס אסטרטגי איראני, ולתפיסתה מספק לה יכולת להרתיע את ישראל מלבצע פעולה התקפית נגד איראן ואף מאפשר לה להוציא לפועל פעולות התקפיות כנגד ישראל, שלא משטחה הריבוני. בנוסף, לחיזבאללה גם מפלגה ונציגים בפרלמנט הלבנוני, ובכך מהווה עבור איראן נכס אסטרטגי ראשון בחשיבותו ביכולת להשפיע, ואף לשלוט, על המתרחש בלבנון כזרוע מדינית. איראן רואה בחיזבאללה את הזרוע האסטרטגית המועדפת עליה במערכה נגד ישראל, המקדמת את מדיניותה בלבנון בפרט ואת האינטרסים שלה במזרח התיכון בכלל.

הקמתו ועלייתו של ארגון חיזבאללה בלבנון היו מהישגיה הבולטים ביותר של מדיניות החוץ האיראנית. חיזבאללה הוקם בשנים 1982-1988 על ידי אנשי דת לבנונים בדרג בינוני בהכוונתה של איראן, ויחידת משמורת המהפכה, שהוצבה בבקעת הלבנון ב-1982 במסגרת הסכם לשיתוף פעולה צבאי בין איראן לסוריה, מילאה תפקיד חשוב בהקמת הארגון ובבניית התשתית המבצעית שלו. בסיוע איראני, הורחבו מסגרות המתגייסים השיעים מלבנון לזרוע הצבאית של חיזבאללה, ואלה אומנו על ידי מדריכים איראניים בלחימה ובביצוע פיגועים, צוידו בנשק איראני רב וקיבלו משכורות מאיראן. לוחמי חיזבאללה נשלחו גם לאימונים במחנות משמורת המהפכה באיראן.

הסיוע האיראני לזרוע האזרחית של חיזבאללה

היקף הסיוע האיראני לחיזבאללה נאמד במאות מיליוני דולרים בשנה. נוסף על הסיוע הצבאי רחב ההיקף, מעניקה איראן סיוע למוסדותיו החברתיים והמדיניים של הארגון. באופן זה, מסייע המימון האיראני לחיזבאללה לא רק במאבק נגד ישראל, אלא גם בביסוס מערכות אזרחיות שלו בדרום לבנון, כמו כספומטים ומוסדות רווחה ובריאות, וכן בהתבססותה של חיזבאללה כמפלגה הגדולה בפרלמנט הלבנוני. באמצעות סיוע איראני זה, הפך חיזבאללה להיות 'מדינה בתוך מדינה' בלבנון, והוא מתפקד כריבון בפועל בחלקים נרחבים בלבנון, בעיקר באזורים בהם מתרכזת האוכלוסייה השיעית - דרום לבנון, בקעת הלבנון, ושכונות בבירות.

פעילות כנגד מדינת ישראל

לאחר נסיגת ישראל מלבנון במאי 2000, חל שינוי מהותי ביעודו האסטרטגי של הארגון מבחינתה של איראן, והוא הפך לזרוע אסטרטגית שלה שתאיים על ישראל ברי טילים מסיבי, אם זו תעז לתקוף את איראן. לאחר הנסיגה הישראלית, גברה תמיכת כוח קודס בחיזבאללה, ומצאה ביטוי בהקמת תשתית רקטות ארוכות טווח המאיימת על העורף הישראלי, שהופעלה במלחמת לבנון השנייה.

זרקור הסברה

איראן בלבנון

בשנים שחלפו מאז סיום המלחמה ב-2006, מילא כוח קודם האיראני תפקיד מרכזי בשיקום התשתית הצבאית של חיזבאללה, וסייע לארגון לצבור **ארסנל גדול של כמאה אלף רקטות וטילים**, ובכלל זה טילים בעלי יכולת פגיעה מדויקת, שאיימו על תשתיות צבאיות ואזרחיות בישראל. **איראן ראתה בארסנל זה אמצעי הרתעה משמעותי כנגד ישראל**. בשנים האחרונות חבר חיזבאללה אמצעי לחימה רבים מאיראן, ונוצרה **"ברית ההגנה"** הדדית בינו לבין איראן – לא רק שחיזבאללה יתערב אם איראן תותקף, אלא איראן יכולה להתערב אל מול איום ממשי ופגיעה בחיזבאללה. בנוסף, כחלק מהסיוע שהעניקה איראן למשטר אסד במסגרת מלחמת האזרחים בסוריה, הפעילה איראן את חיזבאללה, ששלח פעילים להילחם בסוריה כנגד מתנגדי המשטר.

במהלך המלחמה

באפריל 2024 תקפה איראן את ישראל באופן ישיר, ובסיוע של "ציר ההתנגדות" ובכללו חיזבאללה. מספר ימים לאחר שהחל מבצע 'חצי הצפון', שיגרה איראן מתקפה שנייה כנגד ישראל, בחלקה כתגובה על חיסולו של מזכ"ל חיזבאללה חסן נסראללה. חיזבאללה לא היה שותף למתקפה זו, עקב הפגיעה הקשה שספג כבר בימים הראשונים למבצע. **המכה הקשה שספג חיזבאללה במבצע 'חצי הצפון' החלישה אותו באופן משמעותי, ובמידה רבה פגעה גם ב-"ברית ההגנה" שהייתה לו עם איראן** - הסרת האיום מצד חיזבאללה היוותה את אחד הגורמים המרכזיים שאיפשרו לישראל לצאת למבצע "עם כלביא" לסיכולה של התוכנית האיראנית להשמדת ישראל ביוני 2025. חיזבאללה המוחלש, שאיראן ראתה בו כוח מרתיע מרכזי כנגד מדינת ישראל, לא יכול היה להתערב לטובת איראן גם כאשר ישראל התקיפה אותה ישירות.

לצד זאת, **איראן ממשיכה במאמציה לממן ולחמש את חיזבאללה גם בימים אלו**, ולסייע לו לשקם את יכולותיו ולהמשיך לאיים על מדינת ישראל ואזרחיה. **כוחות צה"ל ימשיכו לפעול, ככל שידרש, לסיכול ניסיונות השיקום ולקטיעת הסיוע האיראני לחיזבאללה**.

דגלי איראן וחיזבאללה
בהפגנה בטהראן
בספטמבר 2024
(מקור: AFP)

חסן נסראללה,
מזכ"ל חיזבאללה,
שחוסל בידי ישראל
בספטמבר 2024,
ועלי חמינאי, המנהיג
העליון של איראן